

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/322/2020
Identifikačné číslo spisu:	2116229027
Dátum vydania rozhodnutia:	13.12.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:2116229027.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne J. K., bývajúcej v C., L. XX, zastúpenej JUDr. Dušanom Slaninom, advokátom, so sídlom v Trnave, Horné bašty 8943/25, proti žalovaným 1/ MILS, s.r.o., so sídlom v Trnave, Hospodárska 55, IČO: 36 743 275, 2/ V. N., bývajúcemu v C., Č. XX, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 27C/259/2016, o dovolaní žalovanej 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 29. januára 2020 sp. zn. 23Co/36/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyni proti žalovanej 1/ priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trnava (ďalej len „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 12. decembra 2018 č. k. 27C/259/2016-120 vo výroku I. zamietol žalobu v časti určenia, že žalobkyňa je podielovou spoluvlastníčkou v 1/2 nehnuteľností zapísaných katastrálnym odborom Okresného úradu Trnava, pre katastrálne územie C. na Liste vlastníctva č. XXXX parcely registra „C“ č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 313 m², parc. č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 77 m², parc. č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 75 m², parc. č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 640 m² a stavby so súpisným č. XXXX predajňa a sklady postavené na parc. č. XXXX/X, so súpisným č. XXXX sklad postavený na parc. č. XXXX/X, so súpisným č. XXXX priemyselná budova postavená na parc. č. XXXX/X (ďalej aj „sporné nehnuteľnosti“), vo výroku II. určil, že žalovaný 2/ je podielovým spoluvlastníkom v 1-ici sporných nehnuteľností a vo výroku III. rozhodol, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania.

1.1. V odôvodnení s poukazom na § 137 písm. c/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), § 116, § 133 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“), § 59a ods. 1 a 3 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka (ďalej aj „ObZ“) a § 28 ods. 2 a § 70 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. katastrálneho zákona (ďalej aj „katastrálny zákon“) uviedol, že predmetom konania je určenie, že žalobkyňa a žalovaný 2/ sú podielovými spoluvlastníkmi sporných nehnuteľností, každý v 1/2. Spoluvlastnícky podiel žalobkyni k sporným nehnuteľnostiam vôbec nie je sporný, je v súlade so zápisom v katastri nehnuteľností, preto súd žalobu v tejto časti zamietol. V časti určenia spoluvlastníctva žalovaného 2/ súd dospel k záveru, že žalobkyňa má na požadovanom určení

naliehavý právny záujem, nakoľko bez rozhodnutia súdu je jej postavenie neisté. Žalobkyňa nemá inú možnosť, ako sa domáhať určenia, kto je jej podielovým spoluvlastníkom, aby sa v budúcnosti mohli vyriešiť prípadné spory vyplývajúce zo spoluvlastníctva nehnuteľností. Z týchto dôvodov preto ani podanie žaloby nie je v rozpore s dobrými mravmi. Iný účinný prostriedok na obranu svojich práv k dispozícii nemá. I keď žalobkyňa nebola účastníčkou kúpnej zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu je aktívne vecne legitimovaná na podanie žaloby. Určenie druhého spoluvlastníka nehnuteľností ovplyvňuje právne postavenie žalobkyne, nakoľko len voči spoluvlastníkovi sa môže domáhať svojich práv, napr. zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva, dohodnúť sa o spoločnom hospodárení s vecou a pod. Obaja žalovaní sú pasívne vecne legitimovaní, z dôvodu, že uzatvorili kúpnu zmluvu, na základe ktorej previedol svoj spoluvlastnícky podiel žalovaný 2/ na žalovanú 1/.

1.2. V konaní bolo preukázané, že žalovaná 1/ je zapísaná v katastri nehnuteľností ako podielový spoluvlastník na základe kúpnej zmluvy zo dňa 9. septembra 2009, ktorej vklad bol povolený dňa 21. septembra 2009. Nebolo sporné, že spoluvlastnícky podiel žalovaná 1/ nadobudla od otca spoločníkov - žalovaného 2/. Pretože základné imanie žalovaného 1/ k uvedenému dňu predstavovalo 6 640 eur a cena, ktorú mal za tento podiel zaplatiť bola 94 000 eur, nadobúdala ho za protihodnotu vyššiu ako 10% základného imania. V zmysle § 59a ods. 1 ObZ zmluva nemôže nadobudnúť účinnosť skôr ako bude uložená spolu so znaleckým posudkom, vyhotoveným za týmto účelom, do zbierky listín pred zápisom do osobitnej evidencie - katastra nehnuteľností. Kúpna zmluva do zbierky listín obchodného registra uložená bola až dňa 29. decembra 2017, t. j. viac ako osem rokov po zavkladovaní zmluvy dňa 21. septembra 2009 a znalecký posudok za účelom uzatvorenia kúpnej zmluvy nebol vôbec vypracovaný a do zbierky listín boli vložené znalecké posudky z roku 2006 a 2016, teda nesúvisiace s kúpnu zmluvou. Z týchto dôvodov kúpna zmluva nikdy nenadobudla účinnosť. Vklad do katastra vedie k nadobudnutiu vlastníctva len vtedy, ak sa zakladá na riadnom titule, ktorým nemôže byť zmluva, ktorej zákon z akéhokoľvek dôvodu odopiera účinnosť. Neexistencia riadneho titulu podľa § 133 ods. 2 OZ znamená, že nemôže dôjsť k prevodu vlastníckeho práva, pretože chýba jedna z jeho podmienok. Riadny (platný a účinný) titul v čase prevodu vlastníckeho práva vôbec neexistoval, a preto nemohlo dôjsť k nadobudnutiu vlastníckeho práva k spoluvlastníckemu podielu na nehnuteľnostiach žalovanou 1/. Z týchto dôvodov súd vyhovel žalobe v časti a určil, že žalovaný 2/ je podielovým spoluvlastníkom v 1-ici nehnuteľností. Žalovaní neuviedli žiadne skutkové zdôvodnenie, z ktorého by vyplývalo, že k uzatvoreniu kúpnej zmluvy došlo pri bežnom obchodnom styku a tiež nedoplnili žiadne dôkazy súvisiace s týmto ustanovením (§ 59a ods. 4 ObZ).

1.3. Súd po vykonanom dokazovaní a oboznámení sa so všetkými listinnými dôkazmi predloženými stranami sporu mal za preukázané, že len v jedinom konaní č. 13C/195/2012 vedenom na tunajšom súde bola zamietnutá žaloba súdom prvej inštancie. Súd rozhodoval dňa 22. marca 2016 a odvolací súd dňa 22. augusta 2017, pričom žiadna zo strán nenamietala neúčinnosť kúpnej zmluvy z dôvodov uvedených vyššie, preto sa súd s touto otázkou ani nemohol vysporiadať. V ostatných konaniach už súd riešil vecnú legitimáciu žalovanej 1/, ako spoluvlastníka zapísaného v katastri nehnuteľností, z dôvodu neúčinnosti kúpnej zmluvy. Túto otázku riešil ako predbežnú a to vo všetkých veciach s rovnakým záverom, že zmluva nenadobudla účinnosť (viď rozhodnutia krajského súdu č. k. 10Co/82/2017 z 27. marca 2018, č. k. 31Cob/71/2017 zo dňa 15. augusta 2018, 23Co/269/2017 zo dňa 20. augusta 2018). V podrobnostiach súd odkazuje aj na závery uvedené v citovaných rozhodnutiach. Súd po vykonanom dokazovaní nezistil žiadny dôvod, prečo by sa mal odchýliť od právneho názoru vysloveného v predchádzajúcich konaniach.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 29. januára 2020 sp. zn. 23Co/36/2019 vo výroku I. potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej žalobe vyhovujúcej časti, vo výroku II. rozhodol, že žalobkyňa má voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnej výške.

2.1. Odvolací súd dospel k záveru, že na základe vykonaných dôkazov súd prvej inštancie dospel k správny skutkovým zisteniam a vec i správne právne posúdil, odvolací súd s poukazom na § 387 ods. 2 CSP odkazuje na odôvodnenie písomného vyhotovenia rozsudku súdu prvej inštancie. Predmetom odvolacieho konania s prihliadnutím na odvolacie argumenty žalovaných bolo posúdiť, či súd prvej inštancie rozhodol správne ak výrokom II. určil, že žalovaný 2/ je spoluvlastníkom nehnuteľností žalobkyňou presne špecifikovaných v spoluvlastníckom podiele 1/2; či má žalobkyňa naliehavý právny záujem na požadovanom určení; či je žalobkyňa v spore aktívne legitimovaná a či je v spore pasívne

legitimovaný žalovaný 2/.

2.2. Odvolací súd sa stotožnil s názorom, že kúpna zmluva, na základe ktorej bolo zapísané vlastnícke právo sporných nehnuteľností v prospech žalovanej 1/ do katastra nehnuteľností, nenadobudla účinnosť pre nesplnenie si povinností žalovanej 1/ uložených jej v § 59a ObZ. V danom prípade nie je dôvod, aby bola citovaná právna norma vykladaná proti jej doslovnému zneniu, pretože táto právna norma je jasná a zrozumiteľná. Odchýliť sa od doslovného znenia zákona je možné vo výnimočných prípadoch (s poukazom na účel zákona), o takýto prípad však nejde. Ak aj neskôr bolo uvedené ustanovenie zákona zmenené, z dôvodovej správy k zmenenému ustanoveniu nevyplyva, že by sa tak stalo z dôvodu, že by odporovalo účelu, pre ktorý bolo ustanovenie prijaté, resp. že by odporovalo účelu Smernice Rady 77/91/EHS ako to tvrdia žalovaní.

2.3. Súd prvej inštancie rovnako správne interpretoval § 133 ods. 2 OZ a § 28 ods. 2 katastrálneho zákona. Z citovaných ustanovení vyplýva, že na prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam je jednak potrebný zápis vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a zároveň musí existovať nie len platný právny úkon, ale aj účinný právny úkon. Pokiaľ nie je splnený niektorý z uvedených predpokladov pre nadobudnutie vlastníckeho práva, nadobúdateľ v skutočnosti vlastnícke právo k nehnuteľnosti nenadobudne napriek tomu, že v jeho prospech svedčí zápis v katastri. Rozhodnutie správy katastra o povolení vkladu nie je rozhodnutím, ktorým by bol súd viazaný v súvislosti s posúdením otázky platnosti a účinnosti zmluvy. Je pravdou, že správa katastra predbežne, pred zápisom vkladu vlastníckeho práva posudzuje právne úkony, na základe ktorých sa vlastnícke právo zapisuje na základe katastrálneho zákona (správneho poriadku), ale v prípade rozdielnosti názorov na posúdenie otázky účinnosti zmluvy súd nie je právnym názorom správy katastra viazaný.

2.4. Súd prvej inštancie rozhodoval na základe zisteného skutkového stavu z vykonaných dôkazov, ako aj na základe skutočností, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné. Podľa § 132 ods. 1 CSP žalobkyňa označila dôkazy na preukázanie svojich tvrdení v žalobe a svoju povinnosť si riadne splnila, rovnako žalovaný využil svoje právo prostriedkami procesnej obrany počas konania pred súdom prvej inštancie a namietať tvrdenia žalobkyne. Žalovaný navrhoval vykonať dokazovanie pripojením ďalších spisov, poukazoval na mnohé spory, ktoré sú medzi stranami vedené a spochybňoval všetky konania a rozhodnutia, ktoré boli vydané v jeho neprospech. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na rozsudok NS ČR 22Cdo 389/99 z 5. septembra 2000, z ktorého vyplýva, že v prípade rozporu medzi právnym stavom evidovaným v katastri nehnuteľnosti a stavom skutočným, musí súd vychádzať zo stavu skutočného; pritom je oprávnený posudzovať ako predbežné otázky, či zmluva, na ktorej základe došlo ku vkladu práva, je platná, či došlo k platnému odstúpeniu od zmluvy, prípadne k iným skutočnostiam, ktoré majú za následok nesúlad medzi stavom v katastri a skutočným stavom, aj keď skutkové okolnosti porovnávanej veci nie sú totožné, ale sú podobné. Nie je preto opodstatnená námietka žalovaných, že súd nevykonával dokazovanie pripojenými spismi a rozhodnutiami, ktoré boli v prospech žalovaných. Žalovaní poukazovali na odôvodnenia rozhodnutí, ktorými súd v tomto konaní nie je viazaný. Z uvedených dôvodov nebolo možné dospieť k záveru, že by bol naplnený odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. f/ CSP a tiež, že by bol naplnený odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. e/ CSP. Žalovaní v odvolaní ani nešpecifikujú, ktoré nimi navrhované dôkazy súd prvej inštancie nevykonával.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná 1/, jeho prípustnosť odôvodnila § 420 písm. a/, d/ a f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Žalovaná 1/ žiadala zrušiť rozsudky odvolacieho súdu i súdu prvej inštancie a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, alternatívne zmeniť rozsudky tak, že sa žaloba zamietne a žalovanej 1/ bude prizná náhrada trov dovolacieho konania.

3.1. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 420 písm. a/ CSP namietala, že súd aplikujúc § 59a ods. 1 a 2 ObZ, rozhodoval o veci, ktorá je zverená príslušným správnym orgánom - katastrálnym úradom, ktoré majú zo zákona povinnosť posudzovať splnenie všetkých zákonných podmienok pre platnosť a účinnosť právnych úkonov v oblasti prevodu a prechodu nehnuteľností. Žalovaná 1/ nadobudla majetok až právoplatným rozhodnutím príslušného katastrálneho úradu, ktorý správne posúdil všetky relevantné právne aspekty.

3.2. K vade v zmysle § 420 písm. d/ CSP uviedla, že súd sa zaoberal platnosťou a účinnosťou právneho úkonu (kúpnej zmluvy), ktorá už prv bola právoplatne rozhodnutá v konaniach v tej istej veci, a to v konaní o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 8C/108/2010-154 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 9Co/66/2011-194 a ďalej rozhodnutiami v konaní sp. zn. 37C/100/2012 o vyslovenie absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy pred Okresným súdom Trnava

i Krajským súdom v Trnave.

3.3. K dovolaciemu dôvodu v zmysle § 420 písm. f/ CSP tvrdila, že rozhodnutiami súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu došlo k porušeniu princípu *res iudicata* a zároveň aj princípu právnej istoty žalovanej, keď súdy niekoľko rokov zastávali právny názor, že vlastníkom predmetného spoluvlastníckeho podielu je žalovaná 1/ (spory pred Okresným súdom Trnava sp. zn. 8C/108/2010, 37C/100/2012, 7Cb/2/2012, 7Cbr/26/2012, 13C/195/2012 a 17C/95/2012). Žalovaná 1/ má za to, že v dôsledku zmeny právneho názoru v konaní sp. zn. 8C/152/2015 v decembri 2016 bol bez ďalšieho preberaný i do ďalších konaní, pričom žalovaný 2/ nebol účastníkom týchto konaní v dôsledku čoho nebol riadne oboznámený so spismi v týchto konaniach a tiež nemohol adekvátne využiť prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, čím mu bolo odopreté konanie pred súdom. Súdy odmietli vykonať navrhované dôkazy (predmetnými spismi sp. zn. 8C/152/2015, 7Cb/2/2012, 17C/95/2012, 18/446/2015, 10C/408/2015), čím malo byť porušené ďalšie procesné ustanovenia CSP vrátane § 186 ods. 2 CSP. Súd mal mať za preukázané sústavné prekračovanie spoluvlastníckych práv právneho predchodcu žalobkyne a žalobkyne. Žalovaná 1/ má tiež za to, že podľa žalovaného 2/ nebola dodržaná rovnosť zbraní, keď na strane žalobkyne vystupoval právny zástupca, ktorý v minulosti bol ním poverený obstaráť právne záležitosti súvisiace spoluvlastníckym podielom a nadobudnúť tak znalosti o predmetných spoločných nehnuteľnostiach a využiť ich v rozpore so zákonom č. 586/2003 Z. z.

3.4. Dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP odôvodnila konštatáciou nesprávneho právneho posúdenia veci v dôsledku nesprávnej aplikácie ustanovenia § 59a ods. 1 ObZ v dôsledku záveru o neúčinnosti kúpnej zmluvy o prevode nehnuteľností pre nesplnenie si povinností žalovanej 1/ uložiť zmluvu a znalecký posudok do Zbierky listín. Súdy tiež nezohľadnili aplikáciu § 59a ObZ v kontexte práva Európskej únie. Súdy mali aplikovať § 59a ods. 4 ObZ, podľa ktorého sa § 59 ods. 1 a 3 ObZ nevzťahujú na zmluvy uzatvorené pri bežnom obchodnom styku, nakoľko žalovaná 1/ mala v čase uzatvárania zmluvy zapísaný predmet podnikania súvisiaci s nakladaním s nehnuteľnosťami v živnostenskom aj obchodnom registri. Súdy neprimerane zúžili výklad daných ustanovení ObZ na povinnosť vkladu znaleckého posudku o cene predmetu kúpy do obchodného registra bez ďalšieho skúmania predmetného prevodu spoluvlastníckeho podielu na sporných nehnuteľnostiach, bez zohľadnenia prevodu v celom jeho kontexte a celého výkladu daných ustanovení § 59a ObZ. Vzhľadom na neustále spochybňovanie zmluvy žalovaný 2/ uskutočnil uloženie uvedenej kúpnej zmluvy ako i znaleckých posudkov, ktoré sa mu dostali do dispozície, do zbierky listín obchodného registra žalovaného 1/, keďže vyhotovenie znaleckého posudku z dôvodu konania právneho predchodcu žalobkyne nebolo možné. Aj pri reštriktívnom výklade ustanovenia § 59a ObZ, že zmluva nemôže nadobudnúť účinnosť skôr ako bude zmluva a znalecké posudky uložené do Zbierky listín v obchodnom registri, zákon nestanovuje lehotu, v ktorej tak musí byť urobené. V dôsledku toho možno vyvodiť, že možnosť dodatočného vloženia uvedených listín viažucich sa na podmienku účinnosti ako taká, nie je vylúčená v zmysle princípu čo nie je zákonom zakázané, je dovolené. Zároveň zákon v prípade dodatočného uloženia uvedených listín po zápise do osobitnej evidencie nestanovuje žiadnu sankciu. Súdy rovnako nesprávne právne určili, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem a že má aktívnu vecnú legitimáciu, pretože žalobkyňa podľa hmotného práva nie je *in concreto* nositeľom žiadnych práv vo vzťahu k spoluvlastníckemu podielu žalovanej 1/.

4. K dovolaniu sa vyjadrila žalobkyňa, ktorá navrhla dovolanie ako oneskorené odmietnuť. V prípade, že by dovolací súd dospel k tomu, že dovolanie bolo podané včas, žiadala ho zamietnuť, pretože prejednávaná vec patrí do právomoci súdov, vo veci neexistuje prekážka *res iudicata*, konajúci súd vo veci postupoval procesne správne a dovolateľ nešpecifikoval otázku, ktorá by dovolacím súdom nebola v jeho doterajšej praxi riešená.

4.1. K dovolaniu sa vyjadril aj žalovaný 2/, ktorý sa stotožnil s dovolacími námietkami.

5. K vyjadreniu žalobkyne sa vyjadrila žalovaná 1/, ktorá považovala svoje dovolanie za podané včas. V ostatnom obsahu zopakovala svoje námietky uvedené v dovolaní. K § 421 ods. 1 písm. b/ CSP uviedla, že vymedzená právna otázka spočíva v tom, či možno na základe pozitívneho práva v konečnom dôsledku poskytnúť právnu ochranu pôvodcovi, ktorý spôsobil nemožnosť naplnenia noriem pozitívneho práva (v splnení podmienok § 59 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka) bez toho, aby aplikácia právnych noriem bola posudzovaná v celom kontexte.

5.1. K vyjadreniu žalovanej 1/ sa vyjadrila žalobkyňa, ktorá sa opätovne vyjadrila k jednotlivým dovolacím dôvodom. K § 421 ods. 1 písm. b/ CSP uviedla, že žalovaná 1/ vo svojom vyjadrení

vymedzila právnu otázku, ktorá nebola obsiahnutá v dovolaní a v súvislosti s tým poukázala na § 430 CSP.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP a § 2 ods. 1 zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony) strana sporu (žalovaná 1/), zastúpená v súlade s § 429 ods. 2 písm. b/ CSP, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) zistil, že dovolanie podľa § 420 písm. a/, d/ a f/ CSP a podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nie je prípustné.

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že tato nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

9. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

10. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážaný) prístup.

11. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

12. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f/ CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

13. V dôsledku spomenutej viazanosti (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a

zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasívnosť dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

14. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

15. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

16. Dovolateľka v prvom rade vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 420 písm. a/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov.

16.1. Právomoc súdu je jednou z procesných podmienok, splnenie ktorej musí súd skúmať vždy ex offo. Všeobecne sa posudzuje ako oprávnenie určitého štátneho orgánu riešiť otázky, ktoré sú zákonom zverené do jeho kompetencie, pričom CSP vymedzuje právomoc súdov tak, že spory vyplývajúce z ohrozenia alebo porušenia subjektívnych práv prejednáva a rozhoduje nezávislý a nestranný súd, ak taká právomoc nie je zákonom zverená inému orgánu (čl. 1 CSP) a podľa § 3 CSP súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. Iné spory a veci prejednávajú a rozhodujú súdy, len ak to ustanovuje zákon (§ 4 CSP). Civilná právomoc súdov Slovenskej republiky predstavuje teda súhrn právnych záležitostí súkromnoprávneho charakteru (iného charakteru, len keď to zákon výslovne pripúšťa), ktoré súdy prejednávajú a rozhodujú v rámci svojej decíznej pôsobnosti, teda ako orgány ochrany práva, dotované výlučným a výnimočným a takmer bezvýnimočným oprávnením prejednávať a rozhodovať ich (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 82). Z uvedeného teda vyplýva, že zákon neustanovuje úplne taxatívny výpočet právnych záležitostí, ktoré sa subsumujú pod pojem súkromnoprávne spory, resp. spory. Za súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci v zmysle § 1 ods. 2 Občianskeho zákonníka treba pokladať spory vyplývajúce z majetkových vzťahov fyzických a právnických osôb, majetkových vzťahov medzi týmito osobami a štátom, ako aj zo vzťahov vyplývajúcich z práva na ochranu osôb, pokiaľ tieto občianskoprávne vzťahy neupravujú iné zákony. Vzhľadom na uvedené niet pochyb o tom, že predmetný spor o určenie spoluvlastníckeho práva k nehnuteľnosti vyplýva z majetkových (vlastníckych, spoluvlastníckych) vzťahov sporových strán a právomoc na jeho prejednanie a rozhodnutie je daná všeobecnému súdu.

16.2. Dovolateľka už v rámci odvolacieho konania namietala, že súd nerešpektoval a nevzal do úvahy právoplatné rozhodnutie iného orgánu štátnej správy - katastrálneho úradu, ktorý má oprávnenie rozhodnúť o právoplatnosti a účinnosti kúpnej zmluvy. Následne aj v podanom dovolaní tvrdí, že súd rozhodol o veci, ktorá je zverená príslušným správny orgánom. Odvolací súd v bode 27. odôvodnenia správne uviedol, že rozhodnutie správy katastra o povolení vkladu nie je rozhodnutím, ktorým by bol súd viazaný v súvislosti s posúdením otázky platnosti a účinnosti zmluvy. Je pravdou, že správa katastra predbežne, pred zápisom vkladu vlastníckeho práva posudzuje právne úkony, na základe ktorých sa vlastnícke právo zapisuje v zmysle katastrálneho zákona (správneho poriadku), ale v prípade rozdielnosti názorov na posúdenie otázky účinnosti zmluvy súd nie je právnym názorom správy katastra viazaný.

16.3. Spor, v ktorom sa jedna z procesných strán domáha proti druhej procesnej strane určenia, že je vlastníčkou (spoluvlastníčkou) hnutelnej alebo nehnuteľnej veci, prípadne že vlastníkom je iná protistrana, je typický súkromnoprávny spor, ktorého prejednanie patrí do právomoci súdov. Spory o určenie vlastníctva (spoluvlastníctva) sú jednými z najčastejších sporov, ktoré súdy v praxi prejednávajú. S poukazom na uvedené dôvody tak dovolací súd v predmetnej veci nemohol konštatovať existenciu vady zmätočnosti konania v zmysle § 420 písm. a/ CSP.

17. Dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 420 písm. d/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie. Argumentuje, že súd sa zaoberal otázkou platnosti a účinnosti kúpnej zmluvy medzi žalovaným 2/ a žalovanou 1/, ktorá už bola právoplatne rozhodnutá v iných sporoch označených dovolateľkou.

17.1. Prekážka rozsúdenej veci - res iudicata (§ 230 CSP) patrí k procesným podmienkam konania a jej existencia v každom štádiu konania musí viesť k zastaveniu konania. Táto prekážka nastáva predovšetkým vtedy, ak sa má v novom konaní prejednať tá istá vec. O tú istú vec ide vtedy, keď v novom konaní ide o ten istý nárok alebo stav, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté, resp. vedie sa konanie a ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb. Ten istý predmet konania je daný vtedy, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petitom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, z ktorých bol uplatnený. Pritom nie je významné, či rovnaké osoby majú v novom konaní rovnaké alebo rozdielne procesné postavenie (či ten, kto bol v skoršom konaní žalobcom, je žalobcom aj v novom konaní alebo má postavenie žalovaného, resp. či ten, kto v skoršom konaní vystupoval ako žalovaný, má alebo nemá v novom konaní procesné postavenie žalovaného). Konanie sa týka tých istých osôb aj v prípade, ak v novom konaní vystupujú právni nástupcovia pôvodných účastníkov konania, či už z dôvodu univerzálnej alebo singulárnej sukcesie.

17.2. V súvislosti s touto dovolacou námietkou dovolateľka poukazuje na rozsudok súdu prvej inštancie zo 16. decembra 2010 č. k. 8C/108/2010-154 v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu z 28. februára 2012 č. k. 9Co/66/2011-194, ktoré boli vydané v spore žalobcu J. K. (právny predchodca žalobkyne) proti žalovaným 1/ a 2/ o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy. Žaloba bola právoplatne zamietnutá. Z predmetných rozsudkov vyplýva, že žaloba bola podaná na základe § 40a v spojení s § 140 OZ (relatívna neplatnosť), pretože bolo porušené predkupné právo žalobcu ako podielového spoluvlastníka a § 37 ods. 1 OZ (absolútna neplatnosť), pretože kúpna zmluva predstavovala simulovaný právny úkon pre nevyplatenie kúpnej ceny. Dovolateľka taktiež poukazuje na spor vedený na súde prvej inštancie pod sp. zn. 37C/100/2012, predmetom ktorého bolo určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, pričom toto konanie bolo zastavené pre späťvzatie žaloby. Predmetom súdnej veci (tohto sporu) je určenie vlastníckeho práva - spoluvlastníckeho podielu žalovaného 2/ k sporným nehnuteľnostiam z dôvodu neúčinnosti kúpnej zmluvy v spojení s § 59a ods. 1 a 3 ObZ v znení účinnom v čase uzavretia kúpnej zmluvy. Nie je tak dôvodná námietka dovolateľky, že v konaní došlo k vade vymedzenej v § 420 písm. d/ CSP, nakoľko z obsahu predloženého spisu nevyplýva, že o žalobou uplatnenom identickom nároku dovolateľky už bolo právoplatne rozhodnuté.

18. Žalovaná 1/ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

18.1. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

18.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je

výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (9Cdo 170/2020). Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľkou namietanej procesnej vade (vade zmätočnosti).

18.3. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

18.4. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

19. Dovolateľka, vychádzajúc z obsahu dovolania, v rámci dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f/ CSP namietala, že a/ došlo k porušeniu princípu res iudicata a zároveň aj princípu právnej istoty žalovanej 1/, b/ žalovaný 2/ nebol oboznámený so spismi, ktoré súviseli s týmto sporom, c/ súdy odmietli vykonať navrhované dôkazy a d/ u žalovaného 2/ nebola dodržaná rovnosť zbraní, keď na strane žalobkyne vystupoval právny zástupca, ktorý v minulosti bol ním poverený obstaráť právne záležitosti súvisiace spoluvlastníckym podielom a nadobudol tak znalosti o predmetných spoločných nehnuteľnostiach a využil ich v rozpore so zákonom č. 586/2003 Z. z.

19.1. K namietanému porušeniu princípu res iudicata sa už dovolací súd vyjadril v predchádzajúcej časti tohto rozsudku. Vo vzťahu k princípu právnej istoty treba zdôrazniť, že k odopretiu výkonu spravodlivosti môže dôjsť aj porušením tohto princípu. Súdny proces musí byť preto jednou zo záruk zákonnosti, v rámci ktorej musí byť zabezpečená právna istota pri aplikácii práva súdom, a to v rozsahu zabezpečujúcom naplnenie spravodlivej ochrany subjektívnych práv strán sporu v zmysle čl. 6 Ústavy Slovenskej republiky, resp. článku 6 Dohovoru o ľudských právach a základných slobôd. Dovolateľka argumentuje, že žalovaní na základe ňou vymenovaných rozhodnutí súdov nižších inštancií vo viacerých sporoch medzi žalobkyňou a jej právnym predchodcom so žalovanými zastávali názor, že vlastníckou spoluvlastníckeho podielu k sporným nehnuteľnostiam je žalovaná 1/, v tomto spore preto súdy konali v rozpore s princípom právnej istoty. Dovolací súd ale v postupe odvolacieho súdu (v spojení s postupom súdu prvej inštancie) neidentifikoval žiadne pochybenia, ktoré by znamenali porušenie princípu právnej istoty alebo by zakladali vadu zmätočnosti konania podľa § 420 písm. f/ CSP. V posudzovanom prípade súd prvej inštancie v bode 21. rozsudku uviedol, že riadny (platný a účinný) titul v čase prevodu vlastníckeho práva vôbec neexistoval, preto nemohlo dôjsť k nadobudnutiu spoluvlastníckeho podielu žalovanou 1/ a iba podporne poukázal na právne posúdenie v iných konaniach. Z rozhodnutia súdu prvej inštancie jasne vyplývajú dôvody, pre ktoré bola žaloba zamietnutá, pričom sa s nimi stotožnil aj odvolací súd. Správnosťou právneho posúdenia veci pri uplatnenom dovolacom dôvode v zmysle § 420 písm. f/ CSP dovolací súd nemá možnosť sa zaoberať.

19.2. Dovolateľka vo vzťahu k prípustnosti a dôvodnosti dovolania podľa ust. § 420 písm. f/ CSP namietala aj nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie tým, že podľa žalovaného 2/ nebola dodržaná rovnosť zbraní, keď na strane žalobkyne vystupoval právny zástupca, ktorý v minulosti bol ním poverený obstaráť právne záležitosti súvisiace so spoluvlastníckym podielom a nadobudol tak znalosti o predmetných spoločných nehnuteľnostiach a mal ich využiť v rozpore so zákonom č. 586/2003 Z. z. a tiež preto, že súdy odmietli vykonať navrhované dôkazy spočívajúce v oboznámení predmetných súdnych spisov (8C/152/2015, 7Cb/2/2012, 17C/95/2012, 18/446/2015, 10C/408/2015), čím malo byť porušené ďalšie procesné ustanovenia CSP vrátane § 186 ods. 2 CSP.

19.3. Dovolací súd k tejto námietke uvádza, že z hľadiska prípustnosti dovolania je existencia vady zmätočnosti zaťažujúca konanie pred súdom prvej inštancie významná iba vtedy, ak zároveň zaťažuje konanie aj pred súdom odvolacím, alebo vtedy, ak bola vada zmätočnosti včas (t. j. v lehote na podanie odvolania) namietaná v odvolacom konaní, pričom tento nedostatok odvolací súd neodstránil. Pritom platí, že podmienka prípustnosti dovolania nie je splnená s poukazom na judikát č. R 39/1993, ak strana následne mohla uplatniť svoj vplyv na výsledok konania napr. tým, že mohla podať proti rozhodnutiu

súdu prvej inštancie, ktoré jej bolo riadne doručené, odvolanie (k tomu pozri napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Obdo/59/2019 a 3Obdo/37/2020).

19.4. Osobitne platí, že pokiaľ strana sporu prípadnú nesprávnosť postupu súdu prvej inštancie a jej procesné dôsledky vôbec nenamietala v rámci konania o riadnom opravnom prostriedku (naviac v situácii, keď je kvalifikovane zastúpená), nevníma túto nesprávnosť, resp. jej dôsledky ako ujmu (podstatnú ujmu) na svojich procesných právach [k tomu viď obdobne aj rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej tiež „ESLP“) zo 14. decembra 2010 vo veci Holub proti Českej republike (sťažnosť č. 24880/05)].

19.5. Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ dovolateľka namietala vo svojom mimoriadnom opravnom prostriedku procesné pochybenia súdu prvej inštancie, tieto môžu byť predmetom dovolacieho prieskumu jedine v situácii, ak ich výslovne vytýkal vo včas podanom odvolaní a odvolací súd vo svojom rozhodnutí tieto pochybenia neodstránil. Pokiaľ určité nedostatky súdu prvej inštancie strana namietala prvýkrát až v podanom dovolaní, tieto nemožno preskúmať v dovolacom konaní, keďže odstraňovanie prípadných nedostatkov v procesnom postupe súdu prvej inštancie patrí do právomoci odvolacieho (a nie dovolacieho) súdu. Rovnako tak je potrebné uviesť, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok sa podáva proti rozhodnutiu odvolacieho súdu a ako nedostatok v postupe odvolacieho súdu nemožno v dovolaní namietat' nič, čo nebolo predmetom odvolacieho konania (prieskumu). Odvolací súd je pri svojom rozhodovaní viazaný odvolacími dôvodmi, ktoré boli uplatnené v lehote na podanie odvolania, a ako vadu konania pred odvolacím súdom nemôže strana sporu v dovolaní namietat' nič, čo nebolo predmetom odvolacieho prieskumu vzhľadom na obsahovú a kvalitatívnu stránku jej odvolania proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie.

19.6. Dovolací súd z obsahu odvolania žalovanej 1/ (č. l. 134 a nasl. spisu) nezistil, že by žalovaní 1/ a 2/ v odvolaní namietali nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie pri vykonávaní dokazovania ani pri dodržaní rovnosti zbraní. Uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP nie je preto prípustný.

20. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej 1/ podľa § 420 písm. a/, d/ a f/ CSP, ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

21. V danom prípade žalovaná 1/ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

21.1. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, by mal dovolateľ a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom, b/ uviesť, ako ju riešil odvolací súd, c/ dôvodiť, že právna otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená a d/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k právnemu posúdeniu veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

21.2. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená jasným, zrozumiteľným a nepochybným spôsobom. Dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnu otázku nastolí.

21.3. V dovolaní žalovaný, splňajúci podmienku zastúpenia kvalifikovaným právnym zástupcom v zmysle § 429 ods. 2 písm. b/ CSP (dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa), označil dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP avšak ho nevymedzil náležitým zákonom zodpovedajúcim spôsobom, predovšetkým nekonkretizoval žiadnu právnu otázku riešenú odvolacím súdom, neuviedol, ako ju riešil odvolací súd, ani neuviedol, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Dovolateľ teda jasným, zrozumiteľným a nepochybným spôsobom nespochybnil správnosť hmotnoprávneho posúdenia rozhodného záveru, ktorý viedol súdy k zamietnutiu žaloby. Uvedené platí aj o dodatočnej otázke ohľadom poskytnutia súdnej ochrany na základe pozitívneho práva, formulácia ktorej zostáva pre dovolací súd nezrozumiteľnou.

21.4. Dovolací súd uvádza, že vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP

nezodpovedá právnej úprave. Ex officio ingerencia dovolacieho súdu majúca za následok reštauráciu dovolacieho dôvodu s novým vymedzením jeho obsahu, patričným komentárom i hľadaním a označením vhodnej judikatúry dovolacieho súdu, by mohla byť neprípustným súdnym zásahom narúšajúcim samú materiálnu podstatu spravodlivého procesu garantujúceho nestrannosť a nezávislosť sudcov i princípov rovnosti (vrátane „rovnosti zbraní“) a kontradiktórnosti civilného sporového konania. Z uvedeného plynie, že dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na vlastných domnienkach alebo predpokladoch, nemôže nahradzovať kvalifikovaný servis poskytovaný právnym zástupcom, lebo vymedzenie predmetu a rozsahu dovolania patrí do výlučnej sféry dovolateľa (porovnaj IV. ÚS 372/2020). Dovolací súd pritom rešpektuje limity práva na prístup k súdu v zmysle ktorých právo na prístup k súdu môže podliehať rôznym procesným obmedzeniam a formalitám, pri zachovaní jeho podstaty a pri rešpektovaní primeranosti obmedzenia, aby nedošlo k odopretiu práva na prístup k súdu do takej miery, že by bol narušený jeho účel. Okrem uvedených kritérií je nevyhnutné, aby konkrétne obmedzenie sledovalo legitímny cieľ, t.j. aby nebolo svojvoľné (rozsudok Ashigdane proti Spojenému kráľovstvu). Je legitímnym cieľom vyžadovať, aby kvalifikovaný dovolateľ náležitým spôsobom vymedzil dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania. Dovolací súd v tomto prípade nerezignoval na svoju povinnosť vykladať podmienky prípustnosti dovolania tak, aby bola naplnená ústavou ustanovená povinnosť súdov poskytovať jednotlivcom ochranu základných práv a slobôd (k tomu porovnaj napr. I.ÚS 186/08, I. ÚS 164/2012). Dovolací súd sa pokúsil autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku, ale na druhej strane, nemožno dotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Má ísť o dialóg, ale nie o právnu pomoc. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedali dovolatelia, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu uplatneného dovolacieho dôvodu (porovnaj III. ÚS 223/2021).

21.5. Cieľom pravidiel týkajúcich sa prípustnosti dovolania je zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení práv dovolateľov v prípade, ak bolo toto posúdenie vykonané v súlade so zákonom. Ústavný súd v uznesení sp. zn.: I. ÚS 215/2022-15 zo 14. apríla 2022, bod 15 odôvodnenia (tiež I. ÚS 214/2022-14 zo 14. apríla 2022 bod 20) k odmietnutiu dovolania pre nesplnenie náležitostí zadefinovania dôvodu prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku uviedol, že aj keď jeho súčasná judikatúra uprednostňuje materiálny prístup k vymedzeniu dovolacích dôvodov zo strany najvyššieho súdu (I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 479/2021), dovolací súd si bez náležitého vymedzenia právnej otázky dovolateľom nemôže túto otázku vyabstrahovať z dovolania sám (II. ÚS 291/2021). Ústavne konformné riešenie vyžaduje, „aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť...“ Sťažovateľ, resp. jeho advokát „preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky“ (I. ÚS 115/2020). Dovolateľ však v tejto veci takto nepostupoval.

21.6. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej 1/ podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

22. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (napr. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019, 9Cdo 72/2020, 9Cdo 184/2020).

23. Žalobkyňa bola v dovolacom konaní úspešná a preto jej dovolací súd podľa ustanovenia § 453 ods. 1 CSP s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal voči žalovanej 1/ (spoločnosti MILS, s.r.o.) plný nárok na náhradu trov dovolacieho konania. O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

24. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.